

A BERLINI KÉK FÜZET

(Részlet)

[...]

barátja, miközben az utca túloldalára mutat. Budapesten téblábolnak, a Pozsonyi úton. Az utca túloldalán a fodrász, a posta, a pékség és egy söröző, ahol a nagymellű, tetovált lány egy este nagyon berúgott szerelmi bánatában, és, milyen érdekes, minden vendégnek többet mért ki, mint amennyit az illető kért, kislikőr helyett nagylikőrt, pikoló sör helyett korsót, kisfröccs helyett nagyfröccsöt, és közben még a könnye is belecsöpögött a poharakba.

Mennyi nyertes volt ott aznap este!

– Nemcsak látom, de mesélni is tudok róla – jelenti ki Szív.

– Akkor nyilván azt is érted – bólint a barátja –, hogy annak az esélye, hogy te nyerni fogsz öt találatot azzal a szelvényvel, amit percek óta gyűrögetsz, jóval kisebb, mint annak, hogy ha elindulsz oda, át a túloldalra, és persze mindegy, hogy a postára igyekszel vagy a pékségbe, vagy, ami még valószínűbb, megnézni a nagymellű, tetovált lányt, hogy vigaszt talált-e már, a körút felől érkezzen egy autó, és szépen halálra gázoljon. Inkább megöl téged a véletlen, mint hogy szerencsét adjon, Ernő.

– Lehetne súlyos sérülés is – mélázik Szív.

– Átgurul a mellkasodon, neked meg oldalra fordul a fejed, úgy marad, mozdulatlan, csak még egy vércsík szalad ki a szád sarkából, kész is az üzlet.

– Csakhogy – vakarja a fejét Szív –, utána megejtik a húzást, és a szelvény, ami ott maradt a kezemben, nyerni fog.

Akkor, Berlinben kapta a telefont otthonról, hogy meghalt **Eörsi Pista**, akit annyira szeretett. **Eörsi** zabolátlan volt, időszödvé is maradt benne valami kópés vásottság, a szeme mindig baljósan csillogott, lenyűgözően szabad szellem és szabad lélek volt. Mindig is bírt annyi igazsággal, mint amennyi tévedéssel, csak mert az ember természete szerint többet téved, mint sem. Nevetett a félelmetes tárgyaláson, '56 után, ahol akár halálra is ítélték volna. Volt róla fénykép, egy könyv címlapján. Néhány hete találkoztak egy körúti antikváriumban, Pesten. **Pistának** le kellett ülnie a használt könyvek között, már nagyon

hamar fáradt, gyöngye volt, mint egy levél, a betegség elhasználta a testét. Vér színezte az ínyét, és lehetett látni, hogy a dolog kétségbeejtően komoly. Talán a kórházból bicegett idáig, egy újabb kezeléstről. A pillantása is milyen volt. Szív megremegett. Ismerte ezt, a megtört pillantást, amiben még talán pislákol némi fény, meg még van illúzió, van képzelet is, vagy, ha lehet mondani, minden van, de már belefészkel a halál. Mint a növény, ami őrzi még a zöld maradékát, őrzi a tartást, és aminek a levelei még táncolnak a barátságosabb szelekben, de a gazda jól tudja, már az elmúláshoz karózták. A halál a szemüveg. Bakó Andrásnak lett ilyen a tekintete, amikor egyszer hosszabb idő után találkoztak egy könyvheti dedikáláson.

Eörsi meg Szív néhány éve együtt mentek a hamburgi kikötő szombat hajnalába. Fokhagymás rákokat, citromos kagylókat, kicsi piros kolbászokat faltak, leették magukat, köménypálinkát ittak, sramlizenekarokat hallgattak, és másnapos vagy még részeg hamburgi fiatalokkal elegyedtek szóba, mert a szombat hajnali kikötő mindig az éjszakát végigmulatók birodalma, itt fejeződnek be a baráti összetartások, a pénteken kezdődő születésnap ünnepségek, a rettenetes férfiivászatok. Annyira jó volt ez a hajnal, hogy csaknem vettek halat. Annyi hal volt, éltek és vergődtek, és olyan gyönyörűek voltak, hogy venni kellett volna egyet. Legalább egyet. Visszadoblak, bazmeg, és nem kell semmi. Csak menj el. Az kell, hogy elmenj, megmaradj. Ó, igen, az Elba. Hiszen itt Hamburgban még tengeri halak is előfordultak. Venni egy halat, csak egyet, aki megmarad. És akkor az a hal nyer. Egy nyertes hal lesz.

Egyszer hazautazott vele Berlinből, és Eörsi vezetett, a közös ismerősök meg hápogtak, a szemüket forgatták, fogták a fejüket, miután megtudták a dolgot.

– Úristen, Szív, hogy volt bátorságod az autójába ülni?!

– Hát nem egy Niki Lauda a Pista, de lám, hazajöttünk, na. És talán nyertünk is – tűnődött ő.

És akkor most Berlin reggel kilenckor azt kérdezi tőle, érted,

Szív, mit jelent az, hogy Eörsi meghalt?! Érted, hogy én kérdezem ezt tőled, én, Berlin, egy olyan ősz reggelén, amilyen a mesében sincs, piros cérnákkal és sárga fonatokkal átszótt halványkék ragyogásban, pilléző és sóhajtozó levélhullásban, langyos melegben?!

Szív bólint, vagy legalábbis úgy tesz, mintha bólintana. Ez lehetséges? Lehet úgy nem bólintani, mintha bólintanánk?

Aztán újabb évek múlva Szív a saját könyveit látta meg az antikváriumban, kettőt, és mind a kettő könyv Pistának volt dedikálva, és mind a kettő alkalomra pontosan emlékezett, pontosan tudta, hol írta neki az ajánlást. Húst süített, pálinkát ittak a Storkwinkel utcában, ahol volt két barátja is, egy bolond lány, és egy szarka. A család Eörsi Pista halál után kiárusította a könyvtárát. Az antikváriumban a pénztárgép mögött álló férfi felé egy vevő sziszegett.

– Évek óta keresem azt a könyvet. Maguk a fülük botját se mozdítják! Hallatlan!

– Nincs olyan könyv, bácsi.

– Van, maga pernahajder! Én írtam!

Eszébe jutott ez a jelenet, és persze eszébe jutottak az örültek. A kicsik, a tolakodók, a kinyilatkoztatók, a megsértettek, a fájdalomukat mutogatók, a kis aljasok, a gyűlölködők, a szórakozásból megbolondulók, a szenvedők, akikkel az országa egyszeriben tele lett. Berlin azért jó, mert az ilyesfajta nyüzsgést általában leválasztja Szív gondolatairól és lelkéről, mintegy kivonja a honi belviszályok systerögő, csillapíthatatlan tébolyából. Hogy ez és az is, meg amaz is, csapja össze kezét az ember, megörültek, elment az eszük, hogy mennyire más lett, mennyire megváltozott, kivetkőzött magából!

Holott dehogyis. Nem örült meg, gondolta Szív, a mi országunk nemzeti baromfiudvarán egyetlen vérünk sem kapott ismeretlen lázat a szabadságtól, nem akadt a torkán a boldog, szabad beszéd. Mondhatni kis túlzással, akik ma örültek, erendően is örültek voltak.

– Gratulálok, apuka! Önnek négy és fél kilós, gyönyörű, tökéletesen örült kisbabája született!

Mert örült volt már a homokozóban a kislappal, örült volt az iskolaudvaron, a sajtuszagú egyetemi menzán, ahol szamizdatokat és sokszorosított kiáltványokat osztogatott, és az volt az első titkos pártgyűlésen is.

Erről majd még beszélni kell persze, mert mintha Berlin nem értené ezt a problémát. Holott az örültjei neki is megvoltak, ez a város is megtanulhatta, hogy az örület mindig tisztábban lát-szik a szabadság színpadán, mint a diktatúrák félhomályában. Vagy a másik örültje mindig jobb, mint a tiéd?

Eörsi szegény **Eörsi** miatt gondolta nyilván, aki meglehetősen vehemenciával csépelte az újbolondokat. És persze Doktor Noha. Az ő igazi tárcahőse, akire már kicsoda emlékszik?

Ahogy Doktor Noha nézni tudott egy női mellet.

Máskülönben a Wannsee partján nemcsak a színek és a formák, de a hang, az állandó alaphang is milyen kellemes. Az a folyamatos zúgás. Olyan zúgás, aminek a többsége természeti eredetű. S e folyamatos, még éjjel sem igazán lankadó koncert-be vonatok és autók zaja is keveredik, de gyakran ráhegedül a többiek vonósaira Berlin mélyebb hangú őszi szele, ami most táncoltatja a leveleket, fényben, aranyszínű tombolásban, vagy néha egy kiáltás harsan, aztán koppanások, mert a tó partján rengeteg a gesztenye és a bükk. Hull alá a termés, sétál Szív, és ráesik valami kis kemény. Makk koppan a fejére, mintha figyelmeztetnék, nagyobb is hull nemsokára.

Egy nap Zska, berlini könyvtáros barátnője dug az orra alá egy levelet, amit ő, Zska kapott az egyik diákjától, akit éppen-séggel magyarra tanít.

„Szia stock tanár és diák!

Én üdvözöl Benneteket aus Hiddensee. A Rügen mellett. Szép idő van. Süt a nap. Meleg van. Tenger van kék és levegő van tiszta. Mindenhol van zöld. Nő és én sétál sok. (És kútja) Viszlat, Frank.”

Gyönyörű levél volt. Így aztán Szív is írt egyet.

„Szia, **Eörsi Pista!**

*Én vagyok Berlinnel. Berlin jó, halál nem jó, örület is vannak, ősz is vannak, szél is vannak, sok levél táncolnak. Berlin mond nekem, ez az ősz most kölcsönben van, egyszer visszakéri. Visszakér mindent, de addig használni lehet. Ölelünk Berlinből, használunk mindent, és ölelés, szia, **Pista** szia, szia!”*

Éppen egy gyorsvasút bejárata előtt járt, amikor elfutott előtte egy patkány. A kövér állat nyugodtan viselkedett, nem zavartatta magát, megfontoltan mozgott, otthon volt. Egy férfi ugyancsak meglátta, és nyomban fölragyogó arccal kiabált, látta, uram, látta maga is?! És aztán a tenyerébe köpött, mint akit nagy szerencse fog érni, és azt már csak meg kell ragadni.

Szív nem egészen értette az öröm okát, például azért sem, mert úgy hallotta, a városban háromszor annyi patkány van, mint amennyi ember, és akkor ez vagy tízmillió állatot jelent. Csak hát most inkább az egérről lenne szó. Az egérről neki, Szívnek Mészöly Miklós híres novellája jut legelőször is az eszébe, az a Jelentés-novella, ami az ötvenhatos forradalomról beszél különben, öt vagy hány kiszolgáltatott, csupán csak élni akaró, majd szisztematikusan elpusztított rágcsáló életét leírva.

Először Attila látta meg az egeret a lakásban. Szív nevetgélt, a barátja nyilván hallucinál. Aztán Zska szólt másnap, hogy a papucsja előtt elszuhant valami sötét, valami szőröcsomó.

– Közös látomás – bólintott Szív, és addig tamaskodott, míg nem ő is megpillantotta a konyhafal mellett surranó árnyat. Kicsi volt, bátor és éhes. Hogy mennyire éhes, ez később derült ki, miután megalkották az egérbarát csapdákat, sajt cérnaszállal, és a fogpiszkálóra állított kistányér. Szív csinálta, és egészen izgatott volt. Soha nem fogott még egeret. Ilyen szerencse még soha nem érte. Ültek a konyhában, és vártak, mint a gyerekek. S az egér csakhamar meg is érkezett, szimatolt a kicsi, rózsa-szín orrával, majd a szemük láttára úgy ette ki a csapdából a sajtot, mintha mindig így vacsorázna. Előttük dolgozott. Mindent befalt. Az egész sajt darabot. Aztán elment. És ők újra fel-

[...]

[...]

látja a napot, a hónapot, az évet. Annyi kicsinységet gyűjtött már össze, hogy abból a rengeteg töredékből, abból az óriási halommá váló részletből, szakadásból és foszlásból meglesz neki az egész is!

És úgy érezheti, hogy nyert.

Ilyen egy öttalálatos szelvény. Erre költöd el, jó napot kívánnok, öt találatért kérek szépen embereket. Igen, díszcsomagolásban. Hogy kinek. Magamnak, asszonyom. Igen, magát is csomagolja csak be. És tegye magát a többihez. Ezek a helyek. Izola, Rügen, Berlin, Sylt, Párizs, Szeged, New York, egy antikvárium Budapesten. Például. Szív úgy emlékszik, hogy **Eörsi Pista** meg akarta írni a saját temetési búcsúztatóját, a saját temetési beszédét, de valahogyan lebeszélték róla a barátai.

Hajaj, ezt aztán igazán nem lehet, **Pista**. Az ember élve nem temetheti el magát.

Vagy mintha ez egyetlen lenne. És akkor az illetlenség volt, hogy egy haldokló magyar művész fölgravitaloztatta magát? Jó, akkor nézzük ezt a szituációt, mondja erre Szív.

A hulla egy íróasztal mellett hevert.

Az idősebb férfi pipázott, a fiatalabb a szobasarokban cigarettázott. Vágni lehetett a füstöt. A fejr hajú, kék szemű öreg hölgy tekintete ide-oda járt, a tárgyakat listázta, cetliken és tollakon időzött, a jegyzetfüzeteket és falra függesztett képeket bámulta. Meglehetősen szigorú volt a nézése.

– Telefüstölik a lakást – jegyezte meg aztán, bizony nem kevés epével, ám a dohányzó férfiak nem törődtek vele. Az idősebb a holttesthez guggolt. Közelről nézegette. Talán azt figyelte, beállt-e már a hullamerevség.

– Mikor találtak rá? – kérdezte a fiatalabb férfi.

– Egy-két órája – mondta a pipás, és Szív arra gondolt, milyen jó, holott az ő helyzetében egyáltalán nem gondolhatott ilyesmire, vagy bármire egyáltalán, hogy sárga cipőt húzott reggel a lábára. Hú, de örült ennek Szív. Föl is ült volna nyomban, ha nem lett volna halott. – A szerkesztője hívta föl a kerületi [...]

A FRANCIA FEHÉR FÜZET

(Részlet)

[...] Hol itt a hiba, hol a rossz, a helytelen megoldás?

Hol az elnagyoltság, hol az, ami több is és jobb is és szebb is lehetne, mint amilyen éppen?

Ezt akarod te javítgatni?!

Igyunk egy belga sört, a Satant, Ernő, mondja végül. Csak nyolcfokos, és vigyorog, mint aki vadalmába harapott.

Szív meg tűnődik, mire fel ez az egész. Hogy a tél beköszön- te előtt alig egy héttel miért kell ennyi kincset, szépséget, ennyi ragyogást belegyűjteni a láthatóba, mit akar ezzel a parádéval a világ. Hacsak nem azt akarja mondani, hogy mindig sokkal többnek látszik a búcsúzó, mint amikor velünk van, amikor hétköznap van. Hogy aki elmegy, egyszerűen megnő, mert a hiány növeszt. Emlékszik néhány emberre Szív az életéből, hogyan mentek el. Nők. Apák. Emlékszik Bakó András szemére a kórházban. **Eörsi Pista** szemére ott a körúti antikvá- riumban. Egy diszkóhajóra is emlékszik. Csakhogy az nem ment el. Nem.

Aztán Szív ekkor megkérdezi a kicsi dög ördögöt, honnan vette ezt a pornóbabszínház dolgot. Honnan?! Az meg úgy kun- cog, hogy tikitakizik a két kis gesztenye heréje. Hát onnan, hogy egyszer rosszul viselkedett, illetve nem volt elég rossz, gonosz, még csak vásott sem, mert feléjük az a jó, ami rossz, és vice versa, ezért nem vitte el az apukája meg az anyukája, hogy megnézhes- se azt a kivételes, csak ritkán látható őszt a pokolban. Egyedül maradt otthon, nekidöntötte a hátát egy ilyen lélekfűző üstnek, és bosszúból kitalálta.

Pornóbabszínház!

Pornóbabszínház!

Jól van, kicsi ördög, helyesen beszéltél, gondolta Szív, és aztán magával cipelte a belga sörboltba, és az, hogy a dolog stí- lusos legyen, ott kapott egy Satan Goldot. Hanem amikor Szív egy sorral alább meglátta a La Guillotine típusú, fehér papírba csomagolt, a fejveszejtő szerkezet rajzát a címlapon hirdető, harmadliteres, kilencfokos kiszerezésű lehetőséget, nos, akkor

[...]